10. ԾՈՒԿՆԻՆ ԾԵԾԱՂԸ

Ինըմ ա, չինըմ մին շատ լուզուն սոր, խելունք տըղա յա ինըմ, ինքըն էլ ծուկնը փրոնող։

Մին օր կյետըմը թոռը քըցած ծուկուն փրոնելիս մին շատ ղաշանգյ վըեսկե ծուկըն ա փրոնըմ։

Ինքը ինքը ասըմ ա. «էս հի՞նչ լավ պեն տրեռավ։ էս ծուկնան շատ օքութ կկյա, տանիմ մըեր թաքուհուն բադարկա տամ»։ Իտի էլ անըմ ա։

Թաքուհին վեր տրեսնըմ ա էտ վըեսկե ծուկնը, էնքան ղաշանգյ, էնքան սորուն, մին ալամաթ պրե՞ն, վեր մընանը կա վեչ, տրեսալ չի ուրան գյանքըմը՞, յոր ա օնըմ, վեր միշտ եշի, քյեփը կյա, վեր օրիշնին էլ տրեսնան նախանձվին, վըեր թաքուհին իտի լավ ծուկնը օնի։

Էտ թաքուհին էտ տըղին ասըմ ա. — էս ծուկնը յըես յոր կօնիմ, քյըեզ էլ վըեսկե կըտամ, մինակ ինձ ասի, սա էքյ ա, թա վըերց։ Թա վըերց ա, պեթկը չի։

Էտ ծուկնը լըսըմ ա թա չէ, մին լավ, քա՛հ-քա՛հ ծըծաղըմ ա թաքուհուն խուսկերքին յրան։

Թաքուհին մաթ ա մընըմ, թա ծուկնը կծըծաղի՞, մին էլ ինքյը ուրան մըեչին, նըղանըմ ա, ասըմ. — էս ծուկնը հի՞նչ ա, վեր հալա յրաս էլ ծըծաղըմ ա։

Թաքուհին ըչըղվըմ ա էտ տըղին յրան, պալատան տուս քըցըմ, քյինըմ թաքավերին էլ կյենգյատ անըմ։

Թաքավերը կանչում ա էտ տղին, հարցափորց անում, ասում. — էն խե՞ յա վրեսկե ծունկնը ուրան թաքուհուն յրան ծրծաղալ, բալքյաս տընա՞ղ ա տրվալ։ Դե, շուտ ըրա ասի, թա չէ քյըեզ կախ տալ կըտամ։

Էտ տղան ասում ա. — Հինչ օգըմ ըս ըրա, ամմա ասիլ չըմ։

Թաքավերը հրամմայըմ ա կախաղանը պըղրաստին։

Էտ տղան թաքավերին ասում ա. — Թաքավերը ապրած կենա, վեր ասիմ փիշմանելու յըս, վեր ասիմ վեչ, ինձ կախաղան պըցրցընին, էլհա յըս փիշմանելու։

Թաքավերը տրեսնում ա, վեր տա մին հետամընաց խոխա չի, խելունք ա, համ էլ մին պեն՝ ա գյուդում, հրամմայըմ ա զընդանը քըցին։

Էքսը էլհա կանչըմ ա էտ տղին, ասում. — Դե մըհեգյ ասի տրեսնամ խե՞ կփիշմանիմ, վեր քյըեզ կախ տալ տամ, խե՞ իտի ըսեցեր։

Էտ տղան մին նաղլ ա ասում, էտ հարցին բադասխանին տրեղը։

Ասում ա, «ինում ա, չինում մին հարուստ մարթ։ Էտ հարուստ մարթը վրեսկավ լիքյը խուրջինը տինում ա ծիյին թամքին, ինքն էլ յրան նըստում, հրդե ինում մին հրեռե տեղ։ Շոնն էլ ընդրա հրետան ա քյինում, թըքըն-թաքուն, վեր տարը յրետ չի տա։ Ճընապարին էտ հարուստին վրեսկավ լիքյը խուրջինը եր ա ընգնում ծիյան, ինքը գյուդում չի, ծին քըշում ա, քյինում։ Շոնը էտ լոխ տրեսնում ա, հաչելավ վազ ա տամ, ծիյին առաչը ընգնում, օգըմ ա կըղնըցնի, ետ տա ընդրան։ Շատ ա հաչում, կըղկոնձում, օռնում, ամմա տարը հրսկանում չի ընդրա մեթկը, հաչա շանը յրան ըչըղվում ա, գյիդում ա, թա շոնը կըտաղալ ա, տրեռած շոն ա, շաշկավը թըխում ա, ծանգըր յարալամիշ անում, թողում, քյինում։

Շատ ա քյինում, թա խըրեգյ ա քյինում, մըթկին դոնը ընգած քյինում ա, բիրդան խուրջինը մրետրն ա քըցում, ծիյին գյավակին եշում, տրեսնում խուրջինը կա վեչ։ Օշը կըլխան ընգնում ա, աշկերը չըռում, սրերտը փըռնում, գյուդում չի, թա հինչ անի։ Ետ ա տրեռնում, մին խիլլա քյինում, տրեսնում խուրջինը ճընապարին մեչ տեղը եր ընգած, շոնն էլ տունչը տիրած յրան, սատկած։ Թաղա յա հրսկանում, թա խե՞ յա շոնը հաչալ։ Էտ մարթը ուրան արածին յրան շատ ա փիշմանում։ Լաց ա ինում, դե էլ ըշտե՞ղ, ըրածը ետ չի կյա՞լ։ Տու էլ, թաքավեր, շատ կըփիշմանիս քու ըրածիտ յրան։

Թաքավերը էլհա պեն չի կըլոխ ընգնում, ինքը ուրան ասում ա. — Էս սրամիտ, գյուգող տղին անա շատ պեն տուս կըկյա, հրամմայըմ ա էլհա տանին զընդանը քըցին։

Անց ա կենըմ մին քանի օր, Թաքավըրը հիշքան մըտածըմ ա, վեչ մին հընար չի քըթնըմ էտ տըղին սեկրետը գյիգա, էլհա հրամմայըմ ա ո̈ւրա̈ն կոշտը պերին էն տըղին։

Թա̈զա̈ղա̈ն հարցըփորց ա անըմ, էտ տըղան վեչ մին պեն չի ասըմ, կողի Թաքավըրը ընդըրան համ պեցուր տեղ, համ պալատըմը օղըմ ա կործ տա, փող, վըեսկե տա, էլհա էտ տըղան պեն չի ասըմ, ճարը կըտրած լհա̈ մին օրիշ նաղլ ա ասըմ։

«Ինըմ ա, չինըմ մին Թաքավեր։ Էտ Թաքավըրը սիրըմ ար վըերսի քյինիլը, ո̈ւրա̈ն ղուզղունններին, ո̈ւրա̈ն վըերսի շըները, ո̈ւրա̈ն Թեգյունքը պահողնին եր կալած։ Մի հետ տա վըերսի յա քյինըմ, շատ տըեսուտըեն ա ման կյամ, վըերսի շու կյամ, օրըն էլ արև ա ինըմ, տաք-կըրակ, տա շատ ա ծըրավըմ, ո̈ւրա̈ն թեգյունքը պահողներան մինին ասըմ ա, վեր մին ստաքան ճո̈ւր ճարին, ըշտըղան օղըմ ա ինի։ Էտ թեգյունքը պահողը ման ա կյամ, ման, ճո̈ւրչի ճարըմ։

Քյինըմ ա մին սարի տո̈շըմ տըեսնըմ մին քարա ճո̈ւր ա կաթըմ։ Ստաքանը տեմ ա անըմ, մին խիլլա̈ կաղնըմ, մինչև էտ ստաքանին կեսը էտ ճըրա̈վը լըցնըմ ա։ Տա օղըմ ա, թա տանի տա Թաքավերին, Թաքավըրըն էլ օղըմ ա, թա խըմի, ըիրդա̈ն ղուզղունը թևավը թըխըմ ա, էտ ճո̈ւրը եր ածըմ։ Թաքավըրը կըտաղըմ ա, էտ ղուզղունին կըլո̈խը պուք տամ։

Թաքավըրը մին օրիշ պալատական տըղի յա ղըրկըմ ճիրի։ Էտ տըղան քյինըմ ա ճիրի ման կյամ, տըեսնըմ էտ սարին կըլխան վեչ թա ճո̈ւր ա կըթկաթըմ, մին մեծ օցի լըղի յա կըթկաթըմ տըեղին ռա̈նգյի։ Էտ տըղան տըեսածը կյամ ա Թաքավերին ասըմ։ Թաքավըրը էտ տըղին անա շունրակալ ա ինըմ, էն առաչին տըղին պատժըմ, ինքըն էլ շատ ա փիշմա̈նըմ, վեր սպանալ ա ո̈ւրա̈ն գյանքը ազադող ղուզղունին։ Շատ ա փիշմա̈նըմ, լա̈ց ա ինըմ»։

Թաքավըրը վեր էտ նաղլը լըսըմ ա, վերչը ո̈ւրա̈ն մըթկըմը տինըմ ա էտ տըղին անա հեռու կըենա։ Լա̈վ մըտածելի հետի էտ Թաքավըրը հրամմայըմ ա էլհա էտ տըղին մին քանի օր զընդանըմը պահին։ Մին քանի օրանը եսը էլհա կանչըմ ա էն տըղին ո̈ւրա̈ն կոշտը, էլհա օղըմ ա սեկրետը տո̈ւս քաշի, ամմա ա̈մա̈լ չի կյամ։ Օղըմ ա էլհա կախաղան պըցըցնի։

Ամմա էտ տըղան ասըմ ա. — Թաքավերն ապրած կըենա, տու փիշմա̈նիլու յըս, հունցու փիշմա̈նալ ա էն Թաքավերին տըղան, վեր դաշըմը խոխան թողալ ա ըրօրոցըմը, պառավ նանին քըշտին, ինքը կընգանը նըհետ կառնավալ քյինա̈ցալ։ Մին մեծ օխծ նի յա մըտալ ակուշկավը էտ խոխին թա կուլ տա, էտ Թաքավերին տըղին բո̈ւլ-

դոկ շոնը պըտրռ-պատառ ա ըրալ օխծին, ուրուրոցին քըշտին եր ածալ։ Էն պառավ նանին էլ նըստած տըեղը քոն իլած ա իլալ։

Ըտրանք վեր կառնավալան կյամ ըն, տրեսնըմ ըն ըրօրոցը առնոտ, գյիդըմ ըն, թա շոնը խոխին կերալ ա։ Թաքավերին տըղան թափանչան հանըմ ա, շոնը ըսպանըմ դաստի։ Ամմա մին խըրեգյ ետավ տրեսնըմ ըն, վեր խոխան կողի առնոտ, ամմա էն ա սաղ-սալամաթ տրեղը մըշմըշալի քոն իլած, օխծըն էլ պըտրռ-պատառ ըրած։ Ըտրեղ էտ թաքավերին տըղան էնքան փիշմանըմ ա, վեր էլ գյիդալ չը՞մ, լաց ա ինը՞մ, դե էլ ըշտե՞ղ։

Էտ լոխ վեր թաքավերը լըսըմ ա, ասըմ ա.—Ա՛յ տըղա, յրես քյրեզ սպանիլ չըմ տալ, մինակ տու էտ սեկրետը ասի։

Էտ տըղան ասըմ ա. — Թաքավերը ապրած կրենա, դե վեր էտքան ասըմ ըս, քու թաքավերական իրավունքնիտ մին սրհաթավ ինձ տո, յրես լոխ ասիմ քյրեզ։

Թաքավերը շատ ա մըտածըմ, ուրան մըթկըմը ասըմ ա. — Հինչ պիտի անի մին սրհաթըմը մին տըղա, մին սրհաթավ թաքավերութունըս տամ ուրան։

Իտի էլ անըմ ա։

Էտ տըղան հրամմայըմ ա թաքուհուն պերին կըղնըցնին, ուրան երեսուն կընեգյ ղուլլուղչոցը նըհետ։ Լոխ կյամ ըն կաղնըմ. ըտրանց դիմացը կաղնըմ ա թաքավերը։ Էտ տըղան հրամմայըմ ա լոխճին, վեր շորերնին հանին։ Թաքավերը հանըմ ա շորերը, վեր թաքուհին տրեսնըմ ա ընդրա կյեշ շանը, ծրծաղըմ ա։

Էտ տըղան հըրցընըմ ա, թա — Խե՞ յրս ծրծաղըմ։

Թաքուհին ասըմ ա. — Տըկլոր ա, ծրծաղըմ ըմ։

Էտ տըղան ասըմ ա. — Նա տըկլոր չի, քու աշկիտ ա իտի ըրվըմ, իմ վեսկե ծուկնին աշկին էլ տու վրս տկլոր ըրվացալ, էն էլ ծրծաղալ ա։

Թաքուհին հիշքան օգըմ ար ասի, հըսկըցնի, վեր ինքյը տըկլոր չի իլալ, ամա չի կյամ։

Էտ տըղան հրամմայըմ ա, վեր թաքուհին էլ շորերը հանի։ Դե թաքավերը միչև մին սրհաթը ըշըզվելի իրավունք չունի։ Թաքուհին շորերը հանըմ ա, լոխ տրեսնըմ ըն, վեր կընեգյ ա։

Հերթը հասնըմ ա էն երեսուն կընեգյ ղարավաշներին։ Ըտահանց էլ ա հրամմայըմ, վեր շորերնին հանին։ Ըտահանք օգըմ չըն, ամմա էն տըղան ասըմ ա. — Վեր շորերնիտ հանիք վեչ, ծրեզ էս սհաթիս կախ տալ կըտամ։

Ըտրանք շո̈րերնին հանըմ ըն։ Լոխ տըեսնըմ ըն, վեր ըտահանք լոխ տըղերք ըն։

Էտ տըղան ասըմ ա. — Թաքավերը ապրած կըենա, մըհեգյ եշի տըեսս, վեր Թաքուհուն ղուլլուղչոցը վեչ մինը կընեգյ չի, տըղամարթ ա կընգա շո̈րերըմ։ Բա վեր խտի յա, հո՞ր ա հըրցընըմ. «ծուկնը էքյ ա՞, թա վըերց, թա վերց ա, օզըմ չըմ»։

Ըտրա հետի էլ ծուկնը ծըծաղալ ա։

Էտ տըղան ասըմ ա պըրծընըմ, լոխճին աշկան կորչըմ։